

Ajankohtaista työoikeudesta

Työaikalain uudistus, vuosilomalain muutokset,
EU:n perhevapaauudistus

Lähtökohta työaikasäännösten (työaika- ja vuosilomalait) uudistamiselle

☐ Sipilän hallituksen hallitusohjelma:

- Työaikajoustot (etätyö, työaikapankki jne.)
- Paikallinen sopiminen
- Euroopan unionin tuomioistuimen (EUT) tuomioiden täytäntöönpano

☐ Ensin työaikalaki ja sitten vuosilomalaki

- Vuosilomalain uudistaminen kutistui EUT:n tuomioiden täytäntöönpanoon
- Uusi työaikalaki voimaan 1.1.2020
  - HE 158/2018 vp.
- Vuosilomalain muutokset voimaan 1.4.2019
  - HE 219/2018 vp.

Työaikalain uudistuksia

□ Soveltamisalaa täsmennetty

- Ei enää työaikalain osittaista soveltamista
- Työaika-autonomia ratkaiseva
- Uutta (työaikalain ulkopuolelle)
  - tapahtuma-, kilpailu- ja leiritoiminta voittoa tavoittelemattomissa yhteisöissä edellyttäen, että valtakunnallinen TES, jossa TAL:n ja työaikadirektiivin mukainen työaikasuojelu

□ Työaika

- Ei voi sopia toisin TES:llä eli työajan käsitteestä säädetty pakottavasti työntekijän suojaksi
- Matkustaminen työajaksi luettavaan aikaan, jos se on työsuoritus
  - C-264/14 Tyco: kiertävät asentajat, joilla ei ollut kiinteää työpaikkaa

- ❑ Muu kuin työaika lepoaika
- ❑ Varallaolo (päivystys, hälytysluontoinen työ)
  - Tekstiä nykyaikaistettu, myös varallaolon ehdot ilmoitettava
  - Työpaikalla päivystys aina työaika
  - Sidonnaisuus, lähtövalmius
    - C-518/15 Matzak (8 minuuttia, oli työaika)
    - KKO 2015:48 (5 minuuttia, oli työaika)
    - KKO 2015:49 (15 minuuttia, ei ollut työaika)
- ❑ Työnantajan turvattava matkustamisen jälkeen mahdollisuus riittävään palautumiseen (TturvL 10, 13 ja 25 §)

□ Jaksotyö

- Luettelo modernisoitu
- Laajennettu soveltamisalaa
  - turvallisuus-, vartiointi-, valvonta- ja liikenteen ohjaustehtävissä, pelastustoimen tehtävissä sekä vankeinhoidossa;
  - lehdistötyössä, toimituksellisessa radio- ja televisiotyössä sekä näihin rinnastuvan verkkosisällön tuottamisessa ja lähettämisessä, elokuvatuotannossa sekä postipalveluissa ja yötyötä edellyttävissä tietoliikennepalveluissa;
  - varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoitetussa perhepäivähoidossa, yötyötä edellyttävissä muissa varhaiskasvatuspalveluissa sekä pääosan vuorokaudesta toimivissa sosiaali- ja terveyspalveluissa
  - henkilö- ja tavarankuljetuksessa sekä aluksen ja rautatievaunun lastaus- ja purkaustehtävissä
  - maastossa tehtävässä koneellisessa metsä-, metsänparannus- ja puutavaran lähikuljetustyössä;
  - meijeritoiminnassa
  - majoitus-, ravitsemus- ja kulttuuripalveluissa sekä leiritoiminnassa
  - em. kohdassa tarkoitettujen tehtävien ja toimintojen käynnissä pitämiseksi välttämättömissä tukitoiminnoissa
- Voidaan sopia laajemmin TES:lla

Yötyö

- tilapäinen teettäminen aina mahdollista
- jaksotyössä
- kaikessa vuorotyössä
- määritellyissä huolto-, korjaus- ym. töissä
- poikkeusluvalla
- yövuoroja peräkkäin korkeintaan 5 + 2 työntekijän suostumuksella
- yötyökuljetukset poistettu

Säännöllinen työaika työntekijän ja työnantajan välisellä sopimuksella enintään 48 t/vk (4 kk)

- TES voi rajoittaa

□ Liukuva työaika

- Enimmäiskertymä 60 tuntia
- Liukumat pyrittävä pyydettyä antamaan kokonaisina päivinä
- TES:n määräykset (liukuvan työajan rajat, enimmäiskertymä ja seurantajakson pituus)

□ Joustotyöaika = työaikaehto, jonka mukaan vähintään puolet työajasta on sellaista, jonka sijoittelusta ja työntekopaikasta työntekijä voi itsenäisesti päättää

- Työnantajan ja työntekijän välinen kirjallinen sopimus
- Sovittava ainakin
  - päivistä, joille työntekijä saa sijoittaa työaika
  - viikkolevon sijoittamisesta
  - mahdollisesta kiinteästä työajasta, ei kuitenkaan kello 23 - 06
  - työajasta, jota noudatetaan joustotyöaikaa koskevan sopimuksen päättymisen jälkeen
- Viikoittainen säännöllinen työaika keskimäärin korkeintaan 40 t/4 kk (työaikasuoja!)
- Voidaan irtisanoa päättymään kuluva tasoittumisjakso seuraavan jakson lopussa
- TES:n määräykset vastaavasta joustotyöajasta (jakso 26 vk)

□ Työaikapankki = yhteensovitusjärjestelmä, jolla työaikaa, ansaittuja vapaita tai vapaa-ajaksi muutettuja rahamääräisiä etuuksia muutetaan, säästetään ja yhdistetään toisiinsa

- Vaihtoehtoinen työehtosopimuksessa sovitun työaikapankin kanssa
- Työnantajan tulee kuitenkin soveltaa joko yksinomaan TES:n mukaista tai lakiin perustuvaa työaikapankkia
- Työaikapankin käyttöönotosta sovitaan kirjallisesti luottamusmiehen, luottamusvaltuutetun, muun henkilöstön edustajan tai henkilöstöryhmän kanssa
- Tehty sopimus sitoo kaikkia, joita sopijaosapuoli edustaa (asemansa tai henkilöstön antaman valtuutuksen perusteella)

- Kirjallinen sopimus, jossa sovittava ainakin:
  - siirrettävistä eristä
  - säästämisrajoista (korkeintaan 180 t/kalenterivuosi, korkeintaan kuitenkin 6 kk:n työaika vastava määrä)
  - pankin lakkaamisesta ja lakkaamishetkellä työaikapankissa olevien erien korvaamisesta
  - vapaan käyttämisen periaatteista ja menettelytavoista, joilla työaikapankkiin säästettyä aikaa pidetään vapaana

- Siirrettävät erät (suostumus kutakin kertaa varten tai määrätyksi lyhyehköksi määräajaksi):
  - lisä- ja ylityötunnit
  - liukuvaan työaikajärjestelmään kertyneet työtunnit (korkeintaan 60 t/4 kk)
  - lakiin tai sopimukseen perustuvat rahamääräiset etuudet (ei säännöllisen työajan palkkaa, kulukorvauksia tai korvausluonteisia saatavia eikä erääntyneitä saatavia)
- Siirretään samassa suhteessa kuin mitä korvattaisiin rahana
- Työntekijällä oikeus saada työaikapankkiin säästettyä vapaata vähintään 2 vk/kalenterivuosi. Jos työaikapankkiin on säästetty vapaata yli 10 vk, työntekijällä on kuitenkin oikeus saada vapaata vähintään viidesosa työaikapankin kertymästä.
- Vapaa annettava työntekijän vaatimuksesta seuraavan 6 kk:n aikana tai korvaus rahassa

☐ Lyhennetty työaika

- Myös osatyökyvyttömyys ja osittainen varhennettu vanhuuseläke
- Työnantajalle perusteluvelvollisuus kieltäytymisen syistä (UUTTA)

☐ Lisätyösuostumus, jos 0-työsopimukset

- Oikeus kieltäytyä lisätyöstä työvuoroluetteloon merkittynä vapaapäivänä
- työvuoroluettelon ylittäviin tunteihin annettava suostumus kutakin kertaa varten erikseen
- Astunut voimaan jo 1.6.2018

☐ Työajan enimmäismäärä

- Työajan enimmäismäärä 48 t/vk/4 kk
- Sisältää kaiken työajan, myös hätätyön sekä aloittamis- ja lopettamistyöt
- Ns. opt out –mahdollisuus sairaala- ja eläinsairaalalääkäreille

Vuosilomalain muutokset

Vuosilomalain muutokset voimaan 1.4.2019

- ❑ Uusi 7 a §, jota sovelletaan jos neljän viikon loma jää vajaaksi sairauden tai kuntoutuksen takia (7 § 2 momentti 2 tai 3 kohta: 75 työpäivää)
  - Puuttuvalta ajalta oikeus lisävapaapäiviin
  - Otetaan huomioon poissaolo korkeintaan 12 kuukaudelta
  - Poissaolon yhdenjaksoisuuden katkaisevat poissaolojaksojen väliin sijoittuvat työssäolopäivät tai -tunnit, jotka oikeuttavat täyteen lomanmääräytymiskuukauteen, myös äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaa sekä vuosiloma
  - Työkyvyttömyyden yhdenjaksoisuus ratkaiseva (osa-sairauspäiväraha)

Vuosilomalain muutokset

- Lisävapaapäiviltä säännönmukainen tai keskimääräinen palkka
  - Lisävapaapäivien antamiseen ja niiltä maksettavaan korvaukseen sovelletaan vuosilomapalkan ja lomakorvauksen maksamisen koskevia säännöksiä.
  - Ei kerry uutta vuosilomaa, lomaraha?
  - Uusi säännös otettava huomioon lomapalkkalaskelmassa ja vuosilomakirjanpidossa
- ☐ Muutos 25 §:ään (sairauden alta siirretyn vuosiloman ajankohta)
- Jos kesäloman antaminen kesälomakautena ja talviloman ennen seuraavan lomakauden alkua ei ole mahdollista, loma on annettava lomakautta seuraavan kalenterivuoden lomakauden aikana, viimeistään kuitenkin kyseisen kalenterivuoden päättymiseen mennessä.

Vuosilomalain omavastuupäivät

- Euroopan unionin tuomioistuimessa vireillä kaksi vuosilomalain omavastuupäiviä koskevaa ennakkoratkaisupyyntöä.
- Kysymys on siitä, onko työntekijällä oikeus siirtää sairauslomansa kanssa päällekkäin menevä vuosiloma pidettäväksi myöhemmin myös neljää viikkoa ylittävältä osin.
- Suullinen käsittely pidettiin Luxemburgissa 26.2.2019
- Ennakkoratkaisua voidaan odottaa aikaisintaan syksyllä

EU:n perhevapaaudistus

Torstaina 24. tammikuuta saavutettiin neuvottelusopu komission, Euroopan parlamentin ja jäsenmaiden välillä.

- Uudistuksella luodaan Euroopan unioniin **vähintään 10 päivän mittainen, palkallinen isyysloma**.
- Kullakin vanhemmalla olisi myös oikeus neljän kuukauden mittaiseen vanhempainvapaaseen, josta kaksi kuukautta on kiintiöity, eli sitä ei olisi mahdollista siirtää toiselle vanhemmalle.
- Lisäksi mukana on työntekijän oikeus viiden päivän mittaiseen, vuosittaiseen omaishoitovapaaseen ja oikeus pyytää työpaikalla työ- ja perhe-elämän yhdistämistä helpottavia järjestelyjä esimerkiksi työajoissa.

Nyt saavutettu neuvottelutulos hyväksytään vielä lopullisesti neuvostossa ja parlamentissa.

**Teollisuus
liitto**